

Nhà hội Bình Trước (nay là nhà truyền thống thành phố Biên Hoà) – Một trong những nơi tự vệ Cuộc Biên Hòa đặt trụ sở làm việc khi mới thành lập (28/08/1945) (Ảnh chụp năm 1992)

Vĩnh An) thường bám theo ô tô, xe ngựa, đột nhập vào nội ô, trừng trị những tên tay sai làm chó săn cho giặc. Tên tuổi các đột viên Lữ Mạnh, Sáu Thọ... đã làm quân thù khiếp sợ.

Tại Bà Rịa, sự kiện Đảng cộng sản Đông Dương tuyên bố tự giải tán đã làm cho an ninh, trật tự của tỉnh trở nên căng thẳng. Nhóm vũ trang do Phan Đình Tân - Trịnh Ngọc Hiền cầm đầu lộ rõ mặt phản động¹⁸. Tự xưng là Đệ nhất sư đoàn Cộng hòa vệ binh, Hiền - Tân ngang nhiên chống đối chính quyền. Việc đầu tiên, Hiền - Tân yêu cầu Ủy ban tỉnh Bà Rịa phải giao nộp toàn bộ vũ khí của Quốc gia tự vệ Cuộc và lực lượng vũ trang các xã cho chúng. Nắm được lực lượng vô trang, Hiền - Tân tự phong là Tổng tư lệnh và phó tổng tư lệnh các lực lượng vũ trang Bà Rịa. Đặt tổng hành dinh tại nhà Kiểm lâm đất đỏ, tự gọi nhau là Giải phóng quân Bà Rịa : Vũng Tàu, Hiền - Tân bắt đầu hoạt động thổ phỉ, hà hiếp nhân dân, lấn lướt chính quyền.

Tháng 12-1945, Hiền - Tân ra lệnh truy nã và khủng bố các đảng viên Đảng cộng sản. Ngày 29-12-1945 chúng cho lực lượng đến bắt đồng chí Nguyễn Văn Phải, Ủy trưởng kinh tế và đồng chí Dương Văn Xá, Ủy trưởng quân sự; thành viên Ủy ban tỉnh đem về giam kín tại sở cao su Bàu Lùng (gần núi Đất, cạnh liên tỉnh lộ Số 2 ngày nay).

Được quần chúng giúp đỡ lực lượng vũ trang xã Long Kiên đã tiến hành giải thoát các đồng chí Phải, Xá ra khỏi nơi giam giữ của chúng và đưa về thị xã. Nhận lệnh của trưởng Quốc

¹⁸ Nhóm vũ trang của Phan Đình Tân và Trịnh Ngọc Hiền có khoảng một trung đội. Mặt trận Sài Gòn bị vỡ, Tân - Hiền đi theo và bảo vệ một đồng chí lãnh đạo của UBHC Nam bộ và được đồng chí này giới thiệu về Bà Rịa hoạt động.

gia tự vệ Cuộc các đồng chí Võ Văn Ân (Lam Sơn), Nguyễn Văn Tình, nhân viên Quốc gia tự vệ Cuộc tỉnh đã đưa hai đồng chí Xá, Phải đi lẩn tránh trước sự truy lùng gắt gao của Hiền - Tân, bảo vệ an toàn tính mạng cho các vị lãnh đạo của tỉnh.

Những ngày cuối năm 1945, tình hình Bà Rịa ngày càng căng thẳng hơn. Để tránh sự khùng bố của Hiền - Tân, đồng chí Dương Văn Xá phải lánh về Bến Tre, đồng chí Nguyễn Văn Phải lánh về Cần Giờ. Lê Văn Huê chủ tịch Ủy ban tỉnh, giao động trước cuộc tấn công sắp tới của Pháp, bỏ nhiệm sở, trốn đi nơi khác. Cơ quan lãnh đạo cấp tỉnh trở nên rệu rã.

Lấn lướt thêm một bước, ngày 3 - 1 - 1946. Hiền - Tân ra lệnh khám xét nhà riêng đồng chí Nguyễn Văn Phải tại Long Điền. Nhận tin, ông Phan Kim Chung Ủy viên phụ trách Quốc gia tự vệ Cuộc tỉnh xuống can thiệp. Tại đây một cuộc xô xát giữa ông Phan Kim Chung và Phan Đình Tân đã xảy ra làm ông Phan Kim Chung bị thương, phải đi dưỡng bệnh, Ủy ban tỉnh Bà Rịa thực sự rệu rã. Tỉnh ủy Bà Rịa vẫn chưa được thành lập, Quốc gia tự vệ Cuộc Bà Rịa trở nên đơn phương, lẻ loi, hoạt động hoàn toàn dựa vào lòng yêu nước, ý chí cách mạng của cán bộ, nhân viên.

Ngày 6-1-1946, trừ các vùng địch tạm chiếm hai tỉnh Biên Hòa - Bà Rịa tổ chức bầu Quốc Hội chung của cả nước. Cử tri nô nức đi bỏ phiếu, các đồng chí Hoàng Minh Châu, Phạm Văn Búng và Điều Xiển trúng cử tại Biên Hòa, đồng chí Dương Bạch Mai trúng cử tại Bà Rịa.

Tức tối trước thắng lợi của cách mạng, ngày 9 - 1 - 1946, lấy cớ truy nã các đồng chí Phải, Xá, bắt giữ ông Phan Kim Chung, Hiền - Tân cho lực lượng của chúng từ Đất Đỏ kéo về Bà Rịa, mưu toan đánh chiếm thị xã, cướp chính quyền để tiếm quyền lãnh đạo. Biết được âm mưu của chúng, đồng chí Lê Thành Duy đã lãnh đạo Quốc gia tự vệ Cuộc Bà Rịa chặn đánh Hiền - Tân bên cầu Thủ Lựu (gần ngã ba Long Toàn ngày nay). Với khẩu 12 ly 7 lấy được của 3 phi công Nhật đầu hàng Việt Minh từ những ngày tiền khởi nghĩa, Lê Thành Duy bắn hai băng đạn liên tiếp. Nghe súng liên thanh nổ, Hiền - Tân hoảng sợ và ra lệnh cho lực lượng tháo chạy về Đất Đỏ. Chính quyền Bà Rịa được giữ vững, tính mạng và tài sản của nhân dân Bà Rịa được bảo vệ an toàn.

Cuối tháng 1 - 1946 Pháp mở cuộc hành quân đánh chiếm ra các tỉnh cực Nam Trung bộ, ngày 25 - 1 - 46 Pháp tiên chiếm Tân Uyên.

Tại Bà Rịa, theo chỉ thị của Xứ Ủy, tỉnh Vũng Tàu sát nhập với Bà Rịa, lấy tên chung là Bà Rịa. Mặt trận Việt Minh Bà Rịa cũng được khẩn trương thành lập để lãnh đạo phong trào kháng chiến của địa phương.

Theo cơ cấu hành chính Quốc gia tự vệ Cuộc Vũng Tàu được sát nhập vào Quốc gia tự vệ Cuộc Bà Rịa và đặt dưới sự lãnh đạo trực tiếp của trưởng Quốc gia tự vệ Cuộc Huỳnh Công Vinh.

Ngày 9 - 2 - 1946, Pháp đánh chiếm Bà Rịa, Quốc gia tự vệ Cuộc rút ra vùng Phú Mỹ lập căn cứ, chuẩn bị kháng chiến.

Không khí trong lành của những ngày độc lập, tự do đã đem lại sinh lực mới cho quần chúng và kể từ đây, Biên Hòa, Bà Rịa chung một chiến trường. Dưới sự lãnh đạo của Đảng, bình tĩnh và tự tin, nhân dân hai tỉnh bước vào cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp .

CHƯƠNG HAI :

KHÁNG CHIẾN CHỐNG PHÁP

(1946 - 1951)

I. - XÂY DỰNG LỰC LƯỢNG VŨ TRANG ĐẤY MẠNH CHIẾN TRANH DU KÍCH

(2- 1946 – 2-1948)

Chiếm được Bà Rịa, thực dân Pháp dựng lên chính quyền bù nhìn. Những tên tay sai, Việt gian được đưa ra lập tề, dựng bột, khủng bố dân chúng

Ngày 21 - 2 - 1946, Hồ Chủ Tịch ký sắc lệnh số 23/SL thành lập Nha Công an vụ, đây là bước ngoặt lịch sử trong ngành Công an nhân dân. Song sắc lệnh vẫn chưa được phổ biến tại Biên Hòa - Bà Rịa, nên Quốc gia tự vệ Cuộc hai tỉnh vẫn giữ nguyên hiện trạng, cơ cấu tổ chức cũ.

Tại Biên Hòa, tiếng súng chống xâm lược của các chiến sĩ Quốc gia tự vệ Cuộc đã vang lên ngay trong nội ô thị xã bằng lối đánh xuất quỷ, nhập thần của các đội viên đội "Thiếu niên Xung phong cảm tử". Những tên Việt gian như Bảy Thông, Ba Lê... lần lượt bị bắt đưa ra chiến khu, hay đền tội ngay trong sào huyệt của địch.

Song song với việc đẩy mạnh hoạt động diệt tề, trừ gian, gây tiếng nổ trong nội ô thị xã để khích lệ tinh thần kháng chiến của nhân dân, để nắm chắc tình hình địch và tiện chỉ đạo phong trào ở từng vùng. Quốc gia tự vệ Cuộc Biên Hòa quyết định chia địa bàn quận Châu Thành ra làm 5 khu vực. Mỗi khu vực có một đồng chí khu vực trưởng trực tiếp chỉ đạo cơ sở của khu. Nhờ vậy, ta nắm chắc tình hình địch. Giao thông, lên lạc với nội ô thị xã được giữ vững.

Ngày 6 - 3 - 1946, Chính phủ ta ký với chính phủ Pháp bản hiệp định sơ bộ. Đây là một chủ trương đúng của Đảng và Hồ Chủ Tịch. Hiệp ước đã tạo thêm thời gian hòa hoãn quý báu để toàn Đảng, toàn quân và toàn dân chuẩn bị mọi mặt cho cuộc kháng chiến

Tranh thủ thời gian hòa hoãn, tại Bà Rịa, tháng 3 năm 1946, triển khai nghị quyết hội nghị Long Mỹ của mặt trận Việt Minh tỉnh, Quốc gia tự vệ Cuộc Bà Rịa đã chia địa bàn tỉnh thành 7 khu vực. Mỗi khu vực có một đồng chí khu vực trưởng. Ban Trinh sát cũng được lệnh cài cắm cơ sở vào hàng ngũ địch (lính partisan ¹⁹ để nắm tình hình, lấy súng đạn, đưa ra phục vụ kháng chiến ²⁰

Tháng 4 - 1946, Quốc gia tự vệ Cuộc Nam bộ thực hiện sắc lệnh số 23/SL của Hồ Chủ Tịch và đổi tên thành Sở Công an Nam bộ. Quốc gia tự vệ Cuộc hai tỉnh Biên Hòa - Bà Rịa được đổi tên lại là Ty Công an. Cơ cấu tổ chức vẫn giữ nguyên như cũ.

Tại Biên Hòa, để tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với lực lượng Công an, đồng chí Nguyễn Văn Ký được khu ủy miền Đông chỉ định làm bí thư Tỉnh ủy kiêm Trưởng Ty Công an.

Tại Bà Rịa, ông Huỳnh Công Vinh vẫn được chỉ định giữ nguyên chức vụ và được đổi tên thành Trưởng ty Công an Bà Rịa. Đồng chí Lê Thành Vĩnh được cử làm Phó Ty.

Song song với việc thực hiện sắc lệnh số 23/SL, chấp hành chỉ thị của Sở Công an Nam bộ, hai ty Biên Hòa - Bà Rịa gấp rút xây dựng lực lượng Quốc vệ đội.

¹⁹ Partisan . Pạc-ti đảng, người Việt đi lính cho Pháp.

²⁰ Trong các cơ sở được ban Trinh Sát cài cắm vào hàng ngũ giặc có người đã leo lên đến chức Đội (tương đương trung sĩ ngày nay) và được địch giao chỉ huy tiểu đội lính giặc bảo vệ dinh tỉnh trưởng như đồng chí Phạm Công Thìn. Tháng 5 năm 1946, đồng chí Thìn được rút trở lại hàng ngũ cách mạng và được bố trí về Quốc vệ Đội. Khi ra. đồng chí Thìn đã mang về cho cách mạng một khẩu trung liên FM đầu bạc, một khẩu súng trường MAS cùng 500 viên đạn. Nhân do vượt sông lúc nước lớn (vượt tại bến Cây Quéo) nên khẩu trường

Quốc vệ đội là lực lượng vũ trang của Đảng nên các ban chỉ huy đều có các đồng chí đảng viên giữ chức chính trị viên để làm công tác chính trị, tư tưởng trong lực lượng. Ở Biên Hòa, quân số quốc vệ đội có khoảng một trung đội, do đồng chí Hồ Văn Đại làm trưởng phòng, các đồng chí Đỗ Văn Thi (Một Thi) được chỉ định làm đội trưởng, đồng chí Do làm chính trị viên.

Ở Bà Rịa, quân số Quốc Vệ đội có khoảng một đại đội, được chia làm 2 trung đội. Chỉ huy trưởng Quốc vệ đội Bà Rịa là ông Đoàn Hồng Tâm, phó chỉ huy trưởng là đồng chí Lê Văn Nhan (thường gọi là Cai Nhan). Các đồng chí Hoàng Du, Trần Ngọc Thanh. được chỉ định làm trung đội trưởng các trung đội. Đồng chí Thu, đảng viên Đảng cộng sản Đông Dương, bộ đội Nam tiến, được Hội nghiên cứu chủ nghĩa Mác Bà Rịa cử sang để tuyên truyền, giác ngộ Đảng dưới nhiệm vụ y sĩ cứu thương chiến trường.

Ở Biên Hòa, để cung cấp súng, đạn và vũ khí cho lực lượng Quốc vệ đội chiến đấu, đầu năm 1947 ty Công an Biên hòa chỉ đạo Công an huyện Long Thành xây dựng Công an Xưởng cho ty. Đặt tại xã Phước Thọ (Long Thành - Biên Hòa), thường đứng chân ở rừng Sác, hoặc Bà Rịa, Công an xưởng Biên Hòa gọi là xưởng bì đạn số 1 do 2 anh Đường và Vạn phụ trách, làm nhiệm vụ sản xuất lưu đạn vỏ đồng và nhồi lấp đạn súng nhỏ, sửa chữa súng bộ binh cho Quốc vệ đội. Đến giữa năm 1947 xưởng bì đạn số 2 của Công an tỉnh Biên Hòa được thành lập, có 9 công nhân do anh Giáp (ở Côn Đảo về) phụ trách. Xưởng lần lượt đóng ở rừng Vĩnh Cửu, Bình Đa, Cây Dầu, Bình Chánh, Khánh Vân... để làm nhiệm vụ sửa súng và nhồi lấp đạn nhỏ²¹

Với nhiệt tình cách mạng và sức sáng tạo, Công an xưởng Biên Hòa đã đi từ nạp lại đạn (đạn RechaTge) đến sản xuất mìn đập lồi, đi dần đến sản xuất súng ngắn hiệu Mi xung phong, bắn đạn 9 ly (đạn thông dụng nhất hồi đó) tiến lên sản xuất lựu đạn mãng cầu, cải tiến thành lựu đạn "trúng cu" phát hỏa trên không để tăng hiệu quả sát thương khi tiến công địch.

Khác với Biên Hòa, Ty Công an Bà Rịa đẩy mạnh hoạt động của tổ hậu cần đặc biệt. Dưới danh nghĩa tư nhân, các thuyền muối vẫn len lỏi qua sự kiểm soát của giặc, chuyên chở muối, củi từ Vũng Vằn về thành bán để làm "kinh tế mạo hiểm" cung cấp tài chính cho đồng chí Đỗ Thị Kiềm (tự Hoa) đi mua súng, đạn. Đồng thời để tạo nguồn kinh tế nuôi quân, phục vụ địa phương kháng chiến, Trưởng ty Huỳnh Công Vinh còn chỉ đạo cho đồng chí Lê Tự (thầy giáo Tự) xây dựng một tiểu đội Công an xung phong (thường gọi là đạo quân Bà Cố) có nhiệm vụ trừng trị những tên tay sai, Việt gian của giặc, bảo vệ nhân dân sản xuất²², xây dựng cơ sở, thu thuế, thu đảm phụ kháng chiến nộp về Ủy ban tỉnh.

Tranh thủ thời gian hai tháng hòa hoãn do hiệp định ngày 6 tháng 3 mang lại, cùng quân và dân hai tỉnh, cán bộ, nhân viên Công an hai ty Biên Hòa - Bà Rịa đã chuẩn bị một bước về nhân tài, vật lực để bước vào cuộc chiến đầy hy sinh, gian khổ nhưng rất vẻ vang.

Tháng 5 - 1946, tại Bà Rịa, sau nhiều lần càn quét nhỏ lẻ có tính chất thăm dò lực lượng kháng chiến, ngày 5 - 5 - 1946, Pháp mở trận càn lớn vào vùng Bà Trao, căn cứ của Công an tỉnh. Tại đây chúng bắt được đồng chí Lê Thành Duy đang dưỡng bệnh tại nhà cơ sở.

Xuất thân từ gia đình tiểu tư sản trí thức, có đi lính cho Pháp, nhưng sớm giác ngộ cách mạng qua các phong trào tiền khởi nghĩa, sưu tầm vũ khí, đánh trả bọn tiếm quyền Hiền - Tân để bảo vệ chính quyền, Lê Thành Duy sớm có uy tín trong hàng ngũ kháng chiến ở địa phương, được nhân dân tin yêu và quý trọng.

Bắt được Lê Thành Duy, giặc lập tức đưa anh về Vũng Tàu và dùng mọi thủ đoạn để

²¹ Lịch sử Công an xưởng ở Nam bộ - Chương 6, nhà xuất bản Quân đội nhân dân.

²² Đội thường hoạt động ở các địa danh như chợ Bến, Bún rong, Vũng Vằn, Chuông Chọc, đây là những nơi có kinh tế trù phú nhất của tỉnh Bà Rịa hồi đó.

dụ dỗ mua chuộc. Không lay chuyển được Lê Thành Duy, chúng đã dùng mọi các hình tra tấn anh. Lê Thành Duy vẫn vững vàng khí tiết.

Tức tối trước ý chí sắt đá của Lê Thành Duy, 8h30 sáng ngày 28 -5-1946 Pháp lập trường bắn bên gốc cây Bàng²³ để giết hại anh, 10h30 cùng ngày Lê Thành Duy ngã xuống trước mũi súng của 12 tên lính Lê Dương.

Sát hại Lê Thành Duy, kẻ thù đã tự lột mặt nạ. Ngã xuống, dòng máu nóng của người liệt sĩ đầu tiên của lực lượng Công an nhân dân Đồng Nai đã góp phần tô thắm thêm truyền thống cách mạng của toàn lực lượng.

Trung tuần tháng 6 năm 1946, Công an Bà Rịa quyết định hạ đồn Phước Tỉnh để khai thông con đường liên lạc giữa công an tỉnh đóng tại căn cứ khu Đông (Phú Mỹ) với Ủy ban hành chính tỉnh đóng tại khu Tây (Long Mỹ).

Đóng đồn Phước Tỉnh, ngoài đàn áp phong trào cách mạng, kìm kẹp nhân dân 2 xã Phước Tỉnh và Long Thành, giặc còn khống chế toàn bộ con đường liên lạc và con đường rút ra biển của ta từ chiến khu Long Mỹ. Kế hoạch hạ đồn được giao cho Công an khu vực 2.

Dưới sự lãnh đạo của đồng chí Cố Văn Nhiễu, trưởng Công an khu vực, Công an khu vực 2 đã khéo léo giác ngộ được các anh Dậu, Hẹ, Bụi, Khá, những thân binh đóng trong đồn giặc nhận làm nội ứng cho cách mạng.

Sau khi gom hết súng, đạn có trong đồn giặc cất dấu đi chỗ khác, 12 giờ đêm ngày 18 - 6 - 1946 các anh Dậu, Hẹ, Bụi, Khá làm ám hiệu, Công an khu vực 2 ập vào đồn giặc, bắt trói toàn bộ lính trong đồn. Hoàn toàn bị động, Phước - George²⁴ bị bắt.

Theo kế hoạch, toàn bộ bọn lính bị bắt được giải về Ty. Tại căn cứ, Công an Bà Rịa đã xử tử hình hai tên Phước - George và tên Nhanh, trưởng và phó đồn. Các anh Dậu, Hẹ, Bụi, Khá được đưa về với cách mạng và tham gia trong lực lượng Quốc vệ đội.

Hạ đồn Phước Tỉnh thành công, Công an Bà Rịa đã mở ra một hướng đi mới cho phong trào kháng chiến ở địa phương khích lệ và củng cố niềm tin của cán bộ, nhân viên vào cuộc kháng chiến gian khổ nhưng nhất định thắng lợi của dân tộc.

²³ Cây Bàng gần chân cầu Phước Lễ, phía chợ cá cũ, khu vực công viên nhà tròn ngày nay. Hiện cây bàng không còn nữa.

²⁴ Phước - George là tên tây lai, người ở Bến Đình - Vũng Tàu, cha Pháp, mẹ Việt nên y có tên lai là Phước.-Giọc Nicolal. Chỉ huy đồn Phước Tỉnh, Phước - George nổi tiếng gian ác và dâm dăng trong vùng. Quân chúng, đặc biệt là chị em phụ nữ vô cùng căm ghét Phước - Giọc.

Liệt sỹ LÊ THÀNH DUY. Liệt sỹ đầu tiên của CAND tỉnh Đồng Nai.

Hèn mạt và đê tiện cuối tháng 6 - 1946, giặc xua quân tràn vào vùng chợ Bến xã Long Thành. Quận Khai đã ra lệnh cho binh lính của y đốt sạch, phá sạch, giết sạch để triệt phá Việt Minh Bà Rịa. Chính sách “Tam quang”²⁵ cộng với sự điên cuồng bắn, giết của giặc, vùng chợ Bến xã Long Thành bị hủy diệt hoàn toàn. Hàng trăm nóc nhà, thuyền ghe đi biển của nhân dân bị đốt, phá. Hàng chục người bị bắt, bị giết, bị làm nhục. Tội ác của giặc mãi mãi là mối thù khắc ghi trong lòng người dân Bà Rịa.

Chiến tranh lan rộng nhanh chóng, để có thêm thời gian chuẩn bị lực lượng và tranh thủ

²⁵ Chính sách Tam quang, Chính sách giết sạch, đốt sạch, phá sạch của địch

sự đồng tình ủng hộ của các dân tộc trên thế giới đối với cuộc kháng chiến chính nghĩa của dân tộc Việt Nam, ngày 14 - 9 - 1946. Hồ Chủ Tịch ký tạm ước với chính phủ Pháp. Tranh thủ thời gian hòa hoãn hiếm hoi, nhân dân hai tỉnh Biên Hòa, Bà Rịa chuẩn bị tinh thần kháng chiến lâu dài như Trung ương đã chỉ thị.

Trên chiến trường Biên Hòa - Bà Rịa, lợi dụng hiệp ước 14 - 9, tình báo Pháp dùng thủ đoạn giả vờ đàm phán, ký kết tạm ước địa phương để tung lực lượng ra dò la tin tức, dò tìm địa điểm đóng quân của ta nhằm thực hiện âm mưu triệt hạ căn cứ của kháng chiến, chuẩn bị cho bước phiêu lưu quân sự mới.

Theo dõi chặt chẽ tình hình, âm mưu giặc, thực hiện chỉ thị của Đảng, Công an hai tỉnh đẩy mạnh công tác điều tra, phá rã các tổ chức nhen nhóm chống phá cách mạng để thúc đẩy phong trào kháng chiến ở địa phương.

Tại Biên Hòa, thực hiện kế hoạch lấn chiếm chiến khu Đ, kiểm soát thượng nguồn sông Đồng Nai, đẩy lực lượng kháng chiến ra xa đô thị, Pháp cho tàu chiến ngược sông lên bót Bà Miếu để neo đậu và vờ mời đại diện Quân khu 7 xuống đàm phán. Dò tìm ra địa điểm đóng quân của ta, chúng liền cho máy bay dội bom vào nơi đóng quân của Quân khu 7 và mở nhiều đợt càn quét vào chiến khu Đ. Lần đầu tiên chiến khu Đ bị địch dội bom và càn quét, lực lượng quân sự phải phân tán; lợi dụng cơ hội, địch tổ chức đóng bót Thường Lang, Lạc An cắm sâu vào vùng căn cứ của ta.

Trong khi đó, tại nội ô, tình báo Pháp chỉ đạo Hòa thượng Lâm Văn Hậu, cùng nhóm phản động trong tổ chức "Tịnh độ Cư sĩ"²⁶ nổi lên chống phá cách mạng. Tại chùa Long Tuyền (Chợ Đồn, Tân Vạn ngày nay), chúng thành lập "Hội Phật giáo Biên Hòa" Trụ trì chùa là Trần Bá Thê (Pháp danh là Thích Bửu Thiện) được chúng bầu làm hội trưởng.

Nấp sau chiêu bài "Đoàn kết toàn dân để kháng chiến chống Pháp" Thích Bửu Thiện đã tập trung các Phật tử về chùa Long Tuyền để tuyên truyền xuyên tạc và âm mưu thành lập "Quân đội Phật giáo" để chống phá cách mạng. :

Phát hiện âm mưu giặc, Công an Biên Hòa báo cáo kịp thời với cấp ủy và tập trung tuyên truyền giác ngộ quần chúng là Ủy ban hành chính tỉnh không cho phép thành lập "Quân đội Phật giáo" riêng, nên bị quần chúng vạch mặt. Âm mưu chống phá cách mạng của bọn phản động lợi dụng đạo Phật bị thất bại. Biết bị Công an Biên Hòa theo dõi, âm mưu bị bại lộ, Thích Bửu Thiện bỏ chùa Long Tuyền chạy trốn theo địch.²⁷

Tại Bà Rịa, tình báo Pháp cũng vờ triển khai, môi giới, ký kết tạm ước địa phương với Ủy ban hành chính tỉnh để âm mưu đánh úp, bắt cóc cán bộ lãnh đạo kháng chiến của địa phương.

Nhận lệnh của Chủ tịch Lâm Văn Võ, cán bộ trinh sát của Công an Bà Rịa được giao nhiệm vụ đi chuẩn bị địa điểm, đàm phán trước với địch. Phái đoàn những người Công an biết tiếng Pháp đã đến thẳng nhà việc Phước Hải để gặp quan tư Casanova (Ca-Sa-nô-va) chỉ huy trưởng phân khu Bà Rịa. Qua đàm phán và thỏa thuận những điều kiện cơ bản của tạm ước địa phương, các đồng chí Phạm Tấn Phát, Nguyễn Văn Tuấn, Hoàng Du... đã phát hiện ra âm mưu

²⁶ Nhóm phản động trong tổ chức "Tịnh độ Cư sĩ" thực chất là bọn gián điệp do phòng nhì Pháp chỉ đạo. Chúng hoạt động trên địa bàn rộng lớn từ khu 8, khu 9 (miền Tây Nam bộ) kéo dài lên Biên Hòa, Thủ Dầu Một (miền Đông Nam bộ)

²⁷ Sau khi bỏ chùa Long Tuyền chạy trốn, tháng 12 - 1946 Thích Bửu Thiện bắt tay với bọn Police Militaire (Cảnh sát quân sự) mở Bar Vạn Lộc ở nhà số 4 đường Colonel Boudonment - Sài Gòn (Nay là đường Lê Lai) để hoạt động gián điệp. Cuối 1949 Phòng chính trị sở Công an Nam bộ khám phá tổ chức trên. Tài liệu (không đầy đủ) lưu trữ tại tổ tổng kết nghiên cứu lịch sử Công an Đồng Nai

giặc²⁸. Cuộc ký kết tạm ước địa phương không thành, kế hoạch lôi kéo bộ máy lãnh đạo kháng chiến của Bà Rịa ra khỏi căn cứ để vây bắt của giặc bị phá vỡ, ta bảo vệ an toàn bộ máy lãnh đạo của tỉnh.

Mọi kế hoạch gìn giữ hòa bình của chính phủ và nhân dân Việt Nam đều bị phía Pháp cự tuyệt, phá hoại. Ngày 20-11-1946 Pháp nổ súng đánh chiếm Hải Phòng, Lạng Sơn và đổ bộ hàng ngàn quân lên cảng Đà Nẵng.

Ngày 18-12-1946 chúng gửi tối hậu thư đòi tước vũ khí của tự vệ Thủ đô, cự tuyệt đàm phán với chính phủ ta.

8 giờ đêm ngày 19-12-1946 cuộc kháng chiến toàn quốc bùng nổ. Ngày 20-12-1946 Hồ Chủ Tịch ra lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến. Người khẳng định :

“Chúng ta muốn hòa bình, chúng ta đã nhân nhượng nhưng chúng ta càng nhân nhượng, thực dân Pháp càng lấn tới vì chúng quyết tâm cướp nước ta lần nữa”.

Và người kêu gọi :

“Không : Chúng ta thà hy sinh tất cả chứ nhất định không chịu mất nước, nhất định không chịu làm nô lệ.

Bất kỳ đàn ông, đàn bà, bất kỳ người già, người trẻ, không chia rẽ tôn giáo, đảng phái, dân tộc, hễ là người Việt Nam thì phải đứng lên đánh thực dân Pháp, cứu Tổ quốc”²⁹.

Cuộc kháng chiến toàn quốc bùng nổ. chiến tranh diễn ra trên chiến trường Biên Hòa - Bà Rịa ngày càng ác liệt hơn. Địch tăng cường khủng bố, đàn áp phong trào cách mạng bằng các cuộc càn quét, bắn giết, đốt phá. Kết hợp với xây dựng đồn bốt, khống chế các trục lộ giao thông, chúng còn tổ chức bao vây chiến khu, uy hiếp các vùng du kích để mở rộng vùng chiếm đóng.

Sau thời gian củng cố, xây dựng, đáp lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến, công an 2 tỉnh Biên Hòa - Bà Rịa đẩy mạnh hoạt động, đẩy mạnh chiến tranh du kích, tiêu hao và tiêu diệt sinh lực địch bằng các trận đánh giao thông, đánh du kích.

Trên chiến trường Biên Hòa, cán bộ chiến sỹ Công an tỉnh ngày đêm bám sát hoạt động của bọn tình báo, gián điệp, cùng các tổ chức phản động do địch nặn ra như : Việt Nam quốc dân Đảng, Thanh niên Bảo quốc đoàn, hoạt động trong nội ô thị xã Biên Hòa, hay Công giáo xã hội hoạt động ở Xuân Lộc. Mọi âm mưu thủ đoạn hoạt động và của giặc đều được trình sát kịp thời phát hiện, báo cáo về trên và tổ chức đối phó có hiệu quả.

Trên chiến trường Bà Rịa, bước sang năm 1947, hoạt động chiến tranh du kích được các chiến sỹ Quốc vệ đội đẩy mạnh. Phối hợp với Vệ quốc đoàn, các trận đánh xuất quỷ nhập thần của Quốc vệ đội Bà Rịa luôn luôn là mối đe dọa kinh hoàng đối với quân giặc.

Đầu tháng 3-1947, phối hợp với chi đội 7 Vệ quốc đoàn, Quốc vệ đội tổ chức phục kích tại ngã ba Long Phước, diệt tại chỗ Cai tổng Đoàn Văn Nhu cùng tiểu đội lính giặc đi càn quét.

Đêm 18-3-1947, Quốc vệ đội phối hợp với du kích xã Phước Hải, chặn đánh bọn địch đi càn quét tại nhà việc Phước Hải, diệt tại chỗ 3 lính giặc, thu 1 tiểu liên cùng 3 băng đạn.

²⁸ Sau khi thỏa thuận và ký tắt tại nhà việc Phước Hải, theo kế hoạch, địch bố trí một địa điểm gần thị xã Bà Rịa, chỗ sân vận động cũ (ngày nay không còn nữa) làm nơi ký kết tạm ước địa phương chính thức. Ban trình sát được giao nhiệm vụ đi điều tra nghiên cứu tình hình. Tại đây, đồng chí Phạm Tấn Phát (Hồng Kỳ) phát hiện khu vực xung quanh địa điểm ký kết đã bị địch gài mìn, từ đó ta phát hiện ra âm mưu giặc, báo cáo với Ủy ban hành chính tỉnh, cuộc ký kết không thành.

²⁹ Hồ Chí Minh - vì độc lập - tự do - vì Chủ nghĩa xã hội NXB sự thật Hà Nội 1970 trang 67. dẫn theo 50 năm hoạt động của Đảng Cộng sản Việt Nam ban nghiên cứu Lịch sử Đảng Trung ương. Hà Nội 1979 trang 99.

Phát huy thắng lợi, ngày 20-3-1947, bằng chiến thuật vận động, Quốc vệ đội Bà Rịa phối hợp với chi đội 16 Vệ quốc đoàn tổ chức đánh địch tại đốc Đá Giăng (Lộ 44)

Đá Giăng là một đoạn dốc quanh co trên đường từ Bà Rịa đi Long Hải. Một bên đường là núi cao, một bên là cây rừng chằng chịt. Đây là địa điểm lý tưởng cho các cuộc phục kích đánh giao thông, tiến công quân giặc khi chúng hành quân từ Bà Rịa về phân khu độc lập Nước Ngọt (Sous Secteur Autonome).

Như thường lệ, hàng sáng đoàn xe tiếp tế lương thực, thực phẩm cho trường huấn luyện tân binh Nước Ngọt của địch, có xe GMC hộ tống bắt buộc phải qua Đá Giăng. Chờ cho giặc lọt vào trận địa Quốc vệ đội đã bố trí trước, khẩu trung liên của xạ thủ Phạm Công Thìn khai hỏa (1) Khẩu trung liên FM đầu bạc do xạ thủ Phạm Công Thìn mang ra hồi tháng 5-1946. Đây là khẩu súng tốt nhất của Quốc vệ đội Bà Rịa., chặn đầu, Chi đội 16 tổ chức khóa đuôi. Lợi dụng các gốc cây, mô đá, chiến sỹ ta xung phong ra đánh giáp lá cà với giặc. Hoàn toàn bị bất ngờ, lúng túng trước chiến thuật vận động của ta, giặc bỏ chạy tán loạn để lại 2 xác chết của vợ chồng tên quan hai Pháp chỉ huy đoàn "công vừa cùng 2 xe GMC bị đốt cháy.

Trận đánh hoàn toàn thắng lợi, ta thu 1 trung liên FM đầu đen (2) FM đầu đen, thế hệ trước của FM đầu bạc, khẩu súng này được chia cho chi đội 16 và một súng mát.

Ngày 12-6-1947, Quốc vệ đội Bà Rịa phối hợp với Công an xung phong Vũng Tàu tổ chức đánh địch ở đồn Bến Đá đi càn quét về. Trận đánh thắng lớn, ta diệt gọn 1 tiểu đội giặc, thu 1 trung liên FM đầu bạc, cùng một số súng mát. Phía ta đồng chí Lê Văn Nhan (tức Cai Nhan) (3) Trước cách mạng tháng 8, đồng chí Lê Văn Nhan đi lính cho Pháp đã làm đến chức Cai, tương đương Hạ sỹ ngày nay phó chỉ huy Quốc vệ đội hy sinh, đồng chí Tính bị thương nặng đưa về và hy sinh tại căn cứ Sơn Long - Sơn Hòa.

Sau tổn thất này, Quốc vệ đội Bà Rịa được củng cố lại đồng chí Hoàng Đu được đề bạt làm chỉ huy phó thay đồng chí Lô Văn Nhan hy sinh. Đồng chí Nguyễn Văn Phát (Kỳ Phát) được đề bạt giữ chức Trung đội trưởng trung đội một, thay thế đồng chí Hoàng Đu. Đồng chí Phạm Công Thìn được cử giữ chức chính trị viên Trung đội 1.

Chiến tranh du kích được quân và dân Biên Hòa - Bà Rịa đẩy mạnh, khí thế quần chúng dâng cao. Vượt lên hy sinh, gian khổ, cán bộ, nhân viên Công an hai tỉnh kiên cường bám trụ, dồn tất cả cho cuộc kháng chiến trường kỳ, anh dũng của dân tộc. Tại Biên Hòa, tháng 7-1947, đồng chí Kim được đề bạt lên Phó ty Nguyễn Thọ Phước (tức Trần Trọng An) được chỉ định giữ chức Trưởng Công an huyện Long Thành. Đồng chí Lê Văn Vận, Phó Công an huyện Xuân Lộc được điều về giữ chức Trưởng Công an xường.

Tại Bà Rịa, trung tuần tháng 7-1947, đoàn cán bộ - Bộ Tài chính mang vàng vào ủng hộ cuộc kháng chiến của nhân dân Nam bộ do thứ trưởng Thanh Sơn dẫn đầu vào đến Long Mỹ. Đoàn yêu cầu được đi theo đường dây liên lạc do Công an Bà Rịa đảm nhiệm.

Nhận lệnh bảo vệ và dẫn đoàn của Ủy ban hành chính tỉnh, chỉ huy trưởng Quốc vệ đội kiêm khu trưởng Công an khu Đông Đoàn Hồng Tâm giao nhiệm vụ cho Ban trinh sát lập kế hoạch đưa đoàn vượt bót Cầu Cỏ May để về căn cứ Bà Trào rồi đi Gia Định.

Một đêm thượng tuần tháng 7, sau khi bố trí Công an xung phong Vũng Tàu nổ súng thu hút sự chú ý của địch về phía thị xã Cáp, Quốc vệ đội ém quân dọc hai bờ sông Cỏ May để yểm hộ đoàn, các đồng chí Phạm Tấn Phát. (Hồng Kỳ) trưởng ban trinh sát, Lê Tự (thầy giáo Tự) đã dẫn đoàn vượt bót cầu Cỏ May an toàn để thẳng tiến về Gia Định.

Sau đợt dồn sức cho việc bảo vệ đoàn, cán bộ nhân viên Ty Công an Bà Rịa, đặc biệt là cán bộ chiến sỹ Quốc vệ đội lại tiếp tục trinh sát, tổ chức các trận đánh du kích, nhằm tiêu hao, tiêu diệt sinh lực địch.

Tháng 8-1947, được tin quần chúng báo, tiểu đội giặc tại đồn Con ó xã Phước Hải, do tên "Tây Khùng" dẫn đầu đi càn quét đã vào đến xã Hội Mỹ, Quốc vệ đội và chi đội 16 tổ chức phục kích tại cầu Bà Mía. Tây Khùng, cùng 6 lính giặc bị diệt tại chỗ, bọn còn lại bỏ chạy tán loạn sau khi để lại 1 tiểu liên (Mi traillette) cùng 5 súng Mút. Trận đánh thắng lớn, Tây khùng bị diệt làm nức lòng đồng bào, chiến sỹ Đất Đỏ³⁰

Năm 1947 kết thúc, một năm Công an hai Tỉnh cùng với quân và dân Biên Hòa - Bà Rịa đẩy mạnh kháng chiến, từng bước đưa phong trào cách mạng phát triển. Đó là một năm bảo vệ vững chắc thành quả cách mạng của nhân dân. Một năm đối diện với chiến tranh, từ buổi tay không đánh giặc cán bộ, nhân viên Công an hai tỉnh ngày càng lớn mạnh và vững vàng thêm trên cương vị công tác của mình.

II. - ĐẨY MẠNH ĐẤU TRANH CHỐNG GIÁN ĐIỆP PHẢN ĐỘNG, BẢO VỆ VỮNG CHẮC CHIẾN KHU - CĂN CỨ ĐỊA

(3. 1948 - 5. 1951)

Bước sang năm 1948, chiến thắng của quân và dân ta trên chiến trường Việt Bắc đã buộc Pháp phải điều chỉnh lại chiến lược. Từ "Đánh nhanh, thắng nhanh" dịch quay sang "Đánh lâu dài" và chịu sự điều phối chiến trường theo ý đồ chiến lược của ta.

Ở Nam bộ, tướng Pháp Đờ - La - Tua, chỉ huy các lực lượng quân đội viễn chinh Pháp ở Đông Dương triển khai xây dựng hệ thống đồn, bốt, tháp canh dày đặc khống chế các trục đường giao thông, đánh phá hậu cần, bao vây phong tỏa kinh tế ta, thực hiện chiến lược lấn vệt đất, lấn dân, bình định từng vùng, lấn chiếm từng phần theo kiểu "Vết dầu loang".

Đi đôi với quân sự, tình báo Pháp tăng cường chiến tranh gián điệp, cài cây nội gián để lũng đoạn nội bộ, thúc đẩy các tổ chức chính trị, tôn giáo phản động chống phá cách mạng.

Tại Biên Hòa, cuộc kháng chiến chống Pháp của quân và dân trong tỉnh đang trên đà thắng lợi. Các trận Đồng Xoài, La Ngà làm chấn động dư luận trong và ngoài nước. Tình báo quân sự Pháp lại một lần nữa thất bại trước chiến thuật du kích táo bạo, bí mật, bất ngờ nhưng chắc thắng của ta.

Đầu năm 1948, Công an Biên Hòa thay đổi lãnh đạo, Đồng chí Phạm Văn Thuận giữ chức Trưởng ty Công an thay đồng chí Nguyễn Văn Ký được chỉ định làm bí thư Tỉnh ủy và chuyển sang công tác Đảng.

³⁰ Tây Khùng là một tên gian ác, bắt được đồng bào, chiến sỹ của ta Y thường treo ngược người bị bắt lên rồi cắn cổ hút máu cho đến khi người bị tra tấn chết mới thôi. Chính vì thế mà nhân dân đặt cho Y biệt danh là Tây Khùng. Quần chúng xã Phước Hải treo giải thưởng một con bò cho đơn vị nào diệt được Tây Khùng. Sau trận này, đồng chí Phạm Công Thìn đến xã Phước Hải nhận phần thưởng.

Các chiến sĩ quốc vệ đội – ty Công an Bà Rịa (ảnh chụp 1947)

Sau trận Đồng Xoài, căn cứ chiến khu Đ ngày càng được mở rộng. Thanh niên, học sinh, sinh viên nô nức rời thành tham gia kháng chiến. Nhiệm vụ bảo vệ bí mật, bảo vệ căn cứ đặt ra hết sức cấp bách. Trước tình hình đó Công an Biên Hòa quyết định dời chuyển căn cứ từ Bến gỗ - Phước Cam về chiến khu Đ và đóng tại xã Tân Tịch - Tân Uyên. (Nay thuộc tỉnh Sông Bé)

Ngày 5 và 6.3.1948, trả đũa trận "La Ngà" thực dân Pháp mở trận càn quy mô vào chiến khu Đ. Mục tiêu của cuộc càn là : "Tiêu diệt cơ quan đầu não kháng chiến, và lực lượng vũ trang của Tỉnh". Lực lượng địch cấp tiểu đoàn, có cả Hải - Lục - Không quân yểm trợ, rầm rộ tiến vào chiến khu. Công an tỉnh vừa dời căn cứ, chưa kịp củng cố nơi ăn chốn ở thì được giao nhiệm vụ chống càn. Phối hợp với quân đội và dân quân du kích các xã Công an Biên Hòa cùng các lực lượng đã đẩy lui nhiều đợt tấn công, phản kích của địch. Vừa chiến đấu bảo vệ căn cứ, vừa tổ chức hướng dẫn các cơ quan, ban ngành, nhân dân rút sâu vào rừng để bảo toàn lực lượng. Cuộc chiến đấu không cân sức để bảo vệ căn cứ, bảo vệ Tỉnh Ủy diễn ra hết sức quyết liệt. Ta và địch giành nhau từng bìa rừng, gốc cây. Hai ngày càn quét, bắn giết không đạt được ý đồ, lại bị tiêu hao hàng trăm sinh lực, địch phải bỏ dở cuộc càn.

Sau trận càn này, Tỉnh Ủy, Ủy ban kháng chiến hành chính Tỉnh dời chuyển căn cứ về vùng Cây Gõ xá Mỹ Lộc, Công an Biên Hòa cũng dời chuyển theo để làm nhiệm vụ bảo vệ.

Tháng 4.1948, được sự giúp đỡ của nhân dân, Công an Biên Hòa khám phá tổ chức gián điệp trong Ban ca kịch của tổ chức thanh niên Bảo quốc đoàn.

Ngụy trang dưới hình thức ca hát động viên tinh thần kháng chiến của cán bộ, nhân dân trong vùng căn cứ, Ban ca kịch của tổ chức Thanh niên Bảo quốc đoàn được bọn Quốc dân đảng chỉ đạo đã lọt vào chiến khu Đ để dò la tin tức, tuyên truyền xuyên tạc đường lối kháng chiến của ta.

Từ Sài Gòn, Ban ca kịch của tổ chức thanh niên Bảo quốc đoàn được một cán bộ trong Ban chỉ huy dân quân liên xã khu vực 1.³¹ đưa về xã An Phú trong chiến khu Đ biểu diễn. Lợi dụng sự sơ hở, mất cảnh giác của Ban chỉ huy tỉnh đội dân quân Biên Hòa (Bộ đội Lê Thoa), bọn chúng đã dùng ca hát để chiêu hồi, chiêu hàng, lung lạc ý chí kháng chiến của nhân dân vùng chiến khu.

Tập hợp đầy đủ hồ sơ, tài liệu báo cáo cấp ủy, được Tỉnh ủy cho phép, ban chỉ huy tỉnh đội dân quân hỗ trợ³² Công an Biên Hòa bắt giữ cả toán gồm 20 nam nữ diễn viên của chúng tịch thu toàn bộ dụng cụ, ô tô dùng làm phương tiện đi lại, đưa chúng về tỉnh lập hồ sơ xử lý

Trên chiến trường Bà Rịa, phong trào kháng chiến của quân và dân trong tỉnh được đẩy mạnh. Dưới sự lãnh đạo của Tỉnh Ủy, cán bộ, chiến sỹ Quốc vệ đội đang hăng say kháng chiến bằng các trận đánh du kích hoặc chống càn, bảo vệ căn cứ, thì đầu tháng 4.1948 xảy ra sự kiện Trung tướng Nguyễn Bình ra lệnh giải tán Ty Công an, giải giới lực lượng Quốc vệ đội của Công an Bà Rịa. Nguyên nhân chính của vụ án là do sự ấu ti, đơn giản của vài cán bộ quân sự trong thời kỳ đầu của cách mạng, bằng thủ đoạn gài bẫy đưa nạn nhân vào tròng, với chứng cứ ngụy tạo, vôi vàng kết tội Trưởng ty Công an, Trưởng Quốc vệ đội và tổ chức Ty Công an Bà Rịa lúc bấy giờ là phản cách mạng. Vụ án còn vi phạm nguyên tắc tổ chức, không tham khảo ý kiến của Sở Công an Nam bộ, cơ quan cấp trên của Ty Công an Bà Rịa, chỉ căn cứ vào dư luận và chứng cứ được ông Mai Văn Vĩnh - chi đội trưởng chi đội 7 - Bình Xuyên thu thập sai nguyên tắc pháp luật để kết tội, từ đó Trung tướng Nguyễn Bình - khu bộ trưởng khu 7 đã vôi vàng ra lệnh giải giới Ty Công an, giải tán lực lượng Quốc vệ đội của Ty, tước toàn bộ vũ khí, phương tiện của lực lượng.

Lệnh được giao cho ông Mai Văn Vĩnh thi hành. Trưởng ty Công an Bà Rịa Huỳnh Công Vinh và chỉ huy trưởng Quốc vệ đội kiêm trưởng Công an khu Đông Đoàn Hồng Tâm bị bắt và đưa đi mất tích. Hàng trăm khẩu súng, trong đó có 4 khẩu trung liên FM đầu bạc bị tước. Toàn bộ cán bộ, nhân viên của Ty và các chiến sỹ Quốc vệ đội bị bắt và đưa đi an trí oan uổng, vô căn cứ. Ty Công an Bà Rịa, một trong những lực lượng cách mạng chủ chốt của tỉnh Bà Rịa lúc này bị phá nát. Đây là một tổn thất cho phong trào kháng chiến của địa phương.

Sau khi bị giải giới, súng đạn bị tước, bị tịch thu, cán bộ, nhân viên bị chuyển và phân tán sang các cơ quan, đơn vị khác, quân số chỉ còn vồn vẹn khoảng hai tiểu đội đồng chí Phạm Tấn Phát (tức Hồng Kỳ) trưởng ban trinh sát phải quy tụ lại. Tiếp đó, Trung tướng Nguyễn Bình cử đồng chí Trịnh Văn Tài - chi đội phó chi đội 7 Bình Xuyên, cán bộ quân sự, sang nắm chức vụ Quyền trưởng Ty Công an. Hậu quả là Ty Công an Bà Rịa lại phải củng cố và xây dựng lại từ đầu và đến tháng 5.1948, Sở Công an Nam bộ mới cử đồng chí Đặng Văn Thiên về Bà Rịa giữ chức Trưởng ty Công an thay đồng chí Trịnh Văn Tài.

Giữa năm 1948, trên chiến trường Biên Hòa, hệ thống tháp canh "Đờ - La - Tua" của giặc đã gây nhiều khó khăn cho phong trào kháng chiến của địa phương. Địch án ngữ, bao vây chia cắt chiến trường. Giao thông giữa Công an Tỉnh và các huyện trong vùng du kích trở nên khó khăn, gián đoạn. Chiến tranh tâm lý, chiến tranh gián điệp được địch đẩy mạnh một cách tối đa. Chúng gieo rắc tư tưởng cầu an, hưởng lạc trong cán bộ, chiến sỹ hồng lung lạc ý chí kháng chiến của quân dân ta. Phối hợp với hoạt động quân sự và tình báo, địch còn triệt để lợi dụng các tổ chức tôn giáo, lập thêm các đảng phái phản động để hoạt động chống phá cách mạng.

Tại huyện Long Thành, địch đã gây ra tình hình sa đọa trong cán bộ, chiến sỹ, gây nên

³¹ Đồng chí : Châu Ngọc Đức.

³² (2) Các đồng chí Cao Văn Bó, tỉnh đội trưởng, Nguyễn Văn Trị, chị Nguyệt (Hội trưởng Hội phụ nữ tỉnh) làm tỉnh đội phó.)

mâu thuẫn nghi kỵ lẫn nhau trong các cơ quan, ban ngành của huyện. Các công văn, thư từ, chỉ thị, mệnh lệnh ở trên gửi xuống đều không được chấp hành nghiêm chỉnh. Mâu thuẫn giữa các ban, ngành trong huyện phát sinh. Quần chúng thiếu tin tưởng, không dám cho con em tham gia kháng chiến.

Nguy hiểm hơn, nội bộ Công an huyện mất đoàn kết nghiêm trọng. Nguyễn Thọ Phước (tức Trần Trọng An) trưởng Công an huyện cùng Nguyễn Thọ Trình (Em ruột Phước), Trưởng ban Trinh sát Công an huyện, ăn chơi sa đọa, bê trễ công tác, bất chấp lệnh ty, Phước - Trình tổ chức bắt người, giam giữ hàng loạt không cần hồ sơ, giảng bầy, lập mưu cô lập đảng viên trung kiên và quần chúng tốt.

An ninh trật tự trong vùng ngày càng diễn biến theo chiều hướng xấu. Bọn phản động lợi dụng đạo Thiên chúa dưới chiêu bài : “Đảng công giáo xã hội đấu tranh cho tự do dân chủ” nổi lên chống phá cách mạng một cách cực đoan. Ở khắp nơi các họ đạo, đảng công giáo xã hội đều thành lập các chi bộ để thu hút tín đồ, bành trướng thế lực đạo.

Thâm độc và nguy hiểm hơn, phòng nhì Pháp còn môi giới cho chúng bắt tay với bọn "Việt Nam quốc dân đảng", "Thanh niên bảo quốc đoàn"... để thành lập liên minh chống phá cách mạng mà điển hình là linh mục Nguyễn Vinh Tiên - phụ trách xứ Long Điền huyện Vĩnh Cửu (Long Bình Tân - Biên Hòa ngày nay). Chúng đã chống phá cách mạng quyết liệt, Nguyễn Vinh Tiên đã tập trung thanh niên có đạo của hai họ đạo Long Điền và Tân Triều huyện Vĩnh Cửu (Vĩnh An ngày nay) về nhà thờ tập luyện quân sự, bắt tay với bọn phản động Cao Đài phái Tây Ninh ở Bến Gỗ, Nguyễn Vinh Tiên bắt chước Léon-léroy,³³ cũng tổ chức cái gọi là đơn vị cơ động bảo vệ chúa" (gọi tắt là U.M.D.C) của nhà thờ Long Điền, lấy tên là "Đoàn Hùng Tâm", tổ chức U.M.D.C của Nguyễn Vinh Tiên được luyện tập quân sự dưới sự hướng dẫn của sĩ quan cố vấn đạo Cao Đài. Ngoài hoạt động gián điệp, lôi kéo nhân viên kháng chiến đảo ngũ, Nguyễn Vinh Tiên còn ra lệnh cho giáo dân canh giữ nhà thờ, rào làng chiến đấu v.v..

Cùng với hoạt động chống đối cách mạng một cách quyết liệt, công khai trắng trợn của bọn phản động lợi dụng đạo Thiên chúa, bọn phản động lợi dụng đạo Phật trong nhóm “Tĩnh độ cư sĩ” lại gào rất mê tín, dị đoan bằng các loại sấm trạng trong nhân dân. Các luận điệu phản động như : "Cầu nguyện cho hòa bình" "ăn chay, niệm thật cho độc lập" được tuyên truyền trong vùng du kích. Thông qua con đường buôn bán hai vùng, chúng lén lút đưa các loại sấm, trạng xâm nhập vào chiến khu Đ và các vùng độc lập của ta, hòng gieo rắc tư tưởng cầu an, hưởng lạc, thủ tiêu đấu tranh, bỏ sản xuất tự cung, tự cấp, tự cường trong nhân dân. Hoạt động của bọn phản động lợi dụng đạo Phật đã gây khó khăn cho phong trào kháng chiến của địa phương.

Tại Bà Rịa, sự kiện giải giới và tước vũ khí của Ty Công an và Quốc vệ đội đã gây chấn động dư luận. Nhiều đoàn thanh tra chính trị của Nam bộ, của Miền được cử về Bà Rịa xác minh làm rõ vụ việc.

Tháng 8.1948, sau nhiều lần làm việc tại Bà Rịa, phái đoàn Thanh tra chính trị miền Đông do các đồng chí Tạ Nhất Tứ, Diệp Ba, Nguyễn Ngọc Nhật dẫn đầu đã đi đến kết luận : Đây là một tổn thất lớn nhất về mặt chính trị, ảnh hưởng về tâm lý thiệt hại về người. Đoàn quyết định trung đoàn 307 Vệ Quốc Đoàn phải trả lại cho Công an Bà Rịa 2 tiểu đội khí giới, trong đó có một trung liên để làm nhiệm vụ bảo vệ căn cứ. Các đồng chí Nguyễn Văn Phát (tức Kỳ Phát) đội trưởng đội Trật tự Công an Bà Rịa đã cùng trưởng ty Đặng Văn Thiên đi nhận lại

³³ Léon-léroy : Lê ông - Lê Roa : Tên Đại tá Pháp có sáng kiến thành lập “các đơn vị cơ động bảo vệ chúa” của nhà thờ. Được thành lập từ khu 8, khu 9 (miền Trung và miền Tây Nam bộ) tổ chức U.M.D.C đã điên cuồng chống phá cách mạng và được dịch rút kinh nghiệm cho triển khai xây dựng toàn Nam bộ.

vũ khí³⁴. Kể từ đây dưới sự lãnh đạo của Tỉnh ủy, sự chỉ đạo của Trường ty, ty Công an Bà Rịa được củng cố và xây dựng lại.

Liệt sỹ ; anh hùng : VÕ THỊ SÁU.

Theo sự chỉ đạo của Sở Công an Nam bộ, cơ cấu tổ chức Công an Bà Rịa được tổ chức, xây dựng theo mô hình mới. Ngoài đội Trật tự - Bảo vệ làm nhiệm vụ chống càn, tuần tra canh

³⁴ Vũ khí nhận về ty thì đồng chí Phạm Tất Phát (Hong Kỳ), trưởng ban trinh sát phát hiện khẩu trung liên FM đầu bạo do đồng chí Phạm Công Thìn mang ra (khẩu súng tốt nhất của Quốc vệ đội trước lúc bị giải giới) đã bị đổi mất bộ phận cơ bả (Fcmateur) đồng chí Trường ty cùng đồng chí Nguyễn Văn Phát (Kỳ Phát) lại phải đi đổi lại.

gác, bảo vệ căn cứ, các ban Trinh sát, Văn phòng, Trại giam và Công an xung phong được lập lại. Riêng công tác Điện báo vẫn do trường ty và ban Trinh sát đảm nhiệm.

Ở cấp huyện, Công an các huyện Long Điền Đất Đỏ và Cơ Trạch cũng được củng cố lại, một số cán bộ được đề bạt lên giữ chức vụ thay thế những người bị phiên tòa ngày 15.4.1948 xét xử vì các tội những nhiều dân chúng :³⁵

Để bảo vệ tinh ủy, Ủy ban kháng chiến hành chính tỉnh, sau khi được củng cố lại, Công an Bà Rịa quyết định dời cơ quan về chiến khu Xuyên Phước Cơ. Lấy vùng Gò Cà xã Phước Bửu làm địa điểm đóng quân. Cán bộ, nhân viên Công an Bà Rịa đẩy mạnh tăng gia, tự túc lương thực để công tác.

Trung thành với sự nghiệp cách mạng, giữ trọn niềm tin vào cuộc kháng chiến của dân tộc, sau những biến động về tổ chức, cán bộ, nhân viên Ty Công an Bà Rịa lại vững vàng trên nhiệm vụ công tác của mình. Vượt qua những khó khăn, Công an Bà Rịa tiếp tục đẩy mạnh công tác, đấu tranh có hiệu quả với các hoạt động chiến tranh tam lý, gián điệp của địch, góp phần cùng ban bảo vệ căn cứ của tỉnh, bảo vệ an toàn tuyệt đối cho các cơ quan và cán bộ lãnh đạo kháng chiến của địa phương.

Tại Biên Hòa, những tháng cuối cùng năm 1948. Ty Công an quyết định củng cố lại bộ máy lãnh đạo cấp huyện để đối phó hiệu quả với hoạt động của địch. Đồng chí Hồ Văn Đại, Phó ty, được cử kiêm chức trưởng Công an Quận Châu Thành. Đồng chí Bùi Thiện Ngộ³⁶ được tăng cường làm phó công an thị xã. Tại Long Thành để củng cố lại nội bộ, Ty quyết định rút Nguyễn Thọ Phước (tức Trần Trọng An) về trên và cử đồng chí Ngô Xuân Hòa làm trưởng Công an huyện, Nguyễn Thọ Phước viện có dưỡng bệnh, không chấp hành quyết định của trên

Bước sang năm 1949, sự chống phá cách mạng của bọn phản động lợi dụng đạo Thiên chúa ở khu vực Long Thành, Vĩnh Cửu, Xuân Lộc thuộc tỉnh Biên Hòa ngày càng trắng trợn hơn

Tại Long Thành, giữa lúc an ninh, trật tự của huyện diễn biến theo chiều hướng xấu, thì đồng chí phó bí thư huyện ủy được Tỉnh ủy cho nghỉ phép dài hạn. Đồng chí Minh phó bí thư huyện ủy cũng được Tỉnh ủy cho đi chữa bệnh tại Sài Gòn.

Do vắng cán bộ chủ chốt, sinh hoạt Đảng, sinh hoạt đoàn thể trong Quân - Dân - Chính của huyện trở nên lỏng lẻo. Quan hệ nam nữ không lành mạnh trong các cơ quan kháng chiến diễn ra công khai. Việc tuyển dụng, thu nạp nhân viên bừa bãi, bỏ qua nguyên tắc, các đoàn thể kháng chiến tuyển lựa cả những phần tử có lý lịch không rõ ràng, không qua Công an thẩm tra, xác minh trước. Cán bộ, nhân viên ra, vô vùng địch từ do, tùy tiện, không tuân thủ các qui định.

Lợi dụng việc quản lý lỏng lẻo, một số phần tử thoái hóa biến chất đã tự ý chặn bắt, lục soát, bóc gỡ các công văn, thư từ liên lạc để biển thủ tiền bạc của các xã gửi về huyện ủng hộ kháng chiến, làm chậm trễ các chỉ thị, báo cáo gửi về huyện, gây khó khăn cho việc chỉ đạo phong trào kháng chiến của địa phương.

Nội bộ Công an huyện mất đoàn kết nghiêm trọng. Nguyễn Thọ Phước kiên quyết chống lệnh điều động của Ty ngày càng sa đọa, biến chất thêm. Cùng Nguyễn Thọ Trình, Phước bất chấp pháp luật, thủ tiêu cả người vô tội.

Giữa lúc đó, Ty Công an Biên Hòa có sự thay đổi lãnh đạo, đồng chí Phạm Văn Thuận (Ba Thuận) được Tỉnh ủy điều sang công tác Đảng. Đồng chí Hồ Văn Đại (Sáu Đại) Phó ty

³⁵ Một số tư liệu để lại cho rằng : Đây là phiên Tòa xét xử một số cán bộ Ty Công An và Quốc Vệ Đội của Ty Công An Bà Rịa lập chiến khu ma chống phá cách mạng.

³⁶ Đ/c Bùi Thiện Ngộ nay là ủy viên Bộ Chính trị TW Đảng, Bộ trưởng Bộ Nội Vụ.

được bổ nhiệm giữ chức Trưởng ty. Lãnh đạo mới chưa kịp về cơ quan nhân bàn giao, thì tháng 5.1949, phòng trinh sát chỉ căn cứ vào dư luận, hiện tượng và suy luận chủ quan của một vài cán bộ chuyên môn thuần túy, vội vã nhận định những tiêu cực xảy ra tại huyện Long Thành là do bọn "Việt Nam quốc dân đảng âm mưu cướp chính quyền huyện", rồi quy kết thành chứng cứ, tố chức phá án Tù. Từ điều tra sai nguyên tắc, vi phạm pháp luật, phòng Trinh sát ty Công an Biên Hòa đã ra lệnh bắt giam tràn lan, tra tấn dã man phạm nhân, bức cung, mớm cung theo ý chủ quan của cán bộ điều tra, làm báo cáo sai sự thật gửi cấp trên

Sai lầm của phòng trinh sát Ty Công an Biên Hòa đã làm cho tỉnh ủy Biên Hòa chủ trương xử lý oan, sai nhiều cán bộ, đảng viên, trong đó có nhiều người là đầu ngành, cùng một số đảng viên trung kiên và quần chúng tốt của các xã

Vụ việc kéo dài mãi đến cuối năm 1949 mới chấm dứt. Sai lầm này của phòng Trinh sát đã được hội nghị chỉnh huấn, kiểm thảo đường lối Công an nhân dân của lãnh đạo Ty Công an Thủ Biên tự kiểm điểm và đánh giá : "Lập trường không vững, kém tính Đảng, thiếu quan điểm quần chúng" ³⁷.

Tại Bà Rịa, sau khi các phòng, ban từ tỉnh xuống huyện, xã được củng cố lại, tháng 12-1949 đồng chí Đặng Văn Thiên được điều sang công tác khác. Nguyễn Vệ Quốc được trên ôi ều về giữ chức Trưởng ty. Tháng 2/1950, Công an xung phong - Ty công an Bà Rịa phối hợp với bộ đội địa phương 86 (huyện Vũng Tàu) chặn đánh đoàn xe đi phát lương của Phán Kiên tại Eo Ông Từ. Nhận tin của các anh Phạm Công Chiến (tức Chín Công Khanh) và anh Bằng, cơ sở điệp báo của Công an tỉnh gài trong đồn giặc báo ra, Công an Xung phong Bà Rịa dưới sự chỉ huy của đồng chí Phạm Văn Tường cùng bộ đội địa phương 86 - huyện Vũng Tàu phục kích trên lộ trình của giặc.

11 giờ 30 đoàn xe chở tiền lọt vào ổ phục kích, ta đồng loạt nổ súng chặn đánh. Phán Kiên cùng 2 lính giặc trên xe bị diệt. Đoàn xe hộ tống chở tiền của giặc hối hoảng bỏ chạy về Vũng Tàu. Ta thu gần 3 triệu bạc xanh, tiền Đông Dương.

Phong trào thi đua giết giặc được các chiến sỹ Công an Bà Rịa, hưởng ứng sôi nổi, nhận chức Trưởng ty, thay vì đoàn kết nội bộ, gương mẫu chấp hành, động viên cán bộ, nhân viên hăng hái thi đua, góp sức vào cuộc kháng chiến của dân tộc thì Nguyễn Vệ Quốc lại cùng Nguyễn Bá Cẩn, Trưởng phòng trinh sát và một số khác chia rẽ bè cánh, gây mất đoàn kết nội bộ nghiêm trọng.

Nhiều lần Quốc sử dụng công quỹ không đúng nguyên tắc, biến thủ tiền tang vật ³⁸, hủ hóa với chiến sỹ phạm nhân bị phát hiện và bị kiểm điểm đấu tranh trong nội bộ Đảng. Tình hình mất đoàn kết ngày càng nghiêm trọng, nhân viên thì chia rẽ bè cánh, tìm cách gây ảnh hưởng lẫn nhau. Vụ việc kéo dài nhưng vẫn không được Tỉnh ủy, Ủy ban kháng chiến hành chính tỉnh giải quyết triệt để. Mâu thuẫn nội bộ phát sinh gay gắt. Các đồng chí Phạm Tấn Phát, Chánh Văn Phòng, Lê Quang Khương, phụ trách mật mã, Hai Khẩu, cán bộ điều tra, cùng một số đồng chí khác quyết định điện báo về Sở Công an Nam bộ.

Cùng lúc một số phần tử xấu ở các xã Phú Mỹ, Hội Bài lại dựng lên chuyện có biệt kích Pháp giả cợt lọt vào căn cứ của ta để bắt cóc, ám sát cán bộ.

Tin biệt kích Pháp giả cợt hoạt động trong vùng căn cứ của ta lan truyền trong nhân dân. Quần chúng nhân dân huyện Vũng Tàu ³⁹ hoang mang lo sợ, Nguyễn Bá Cẩn trưởng

³⁷ Biên bản kiểm thảo vụ Việt Quốc Long Thành (1949) - Ty Công an Thủ Biên, bản sao 1953, lưu trữ tại tổ nghiên cứu, tổng kết lịch sử C A.N.D Đồng Nai, hồ sơ khai thác tại PA 27 Công an tỉnh

³⁸ Tiền tang vật vụ đánh xe Phán Kiên

³⁹ Huyện Vũng Tàu lúc này kéo dài tới vùng Phú Mỹ - Hội Bài.

phòng trình sát được Ty cử về Phú Mỹ - Hội Bài điều tra làm rõ. Do ấu trĩ về nghiệp vụ cộng với sự non kém về lập trường cách mạng, Nguyễn Bá Cẩn đã dựng lên thành vụ án chính trị "Đảng Việt Nam phục quốc hội" nhằm tạo uy tín cá nhân. Từ sai lầm này, Cẩn ra lệnh bắt giam tràn lan. Hàng loạt cán bộ cốt cán và quần chúng tích cực ở các cơ quan, ban ngành Quân - Dân - Chính của huyện Vũng Tàu bị bắt giữ. Hàng chục người bị đánh đập tàn nhẫn. Có người bị Cẩn thủ tiêu vô căn cứ.

Vụ việc gây chấn động dư luận kháng chiến vùng Bà Rịa - Vũng Tàu. Công an Bà Rịa lại đứng trước khó khăn mới. Trước tình hình đó, tháng 9-1949, Sở Công an Nam bộ cử một phái đoàn thanh tra do đồng chí Hồ Văn Nâu về điều tra làm rõ. Để đoàn kết lại nội bộ, Sở Công an Nam bộ quyết định điều động một số đồng chí về sở nhận công tác mới. Đoàn thanh tra điều Nguyễn Bá Cẩn về khu xử lý.

Trước vụ việc này, Tỉnh ủy đưa đồng chí Nguyễn Tấn Cách về làm bí thư huyện ủy huyện Vũng Tàu thay đồng chí Lê Đình Y vì thiếu trách nhiệm để Nguyễn Bá Cẩn gây ra "vụ án cọp giả"

Kiểm điểm về sai lầm này, tiểu ban Đảng - Đoàn Công an, Xứ ủy Nam bộ đánh giá : "Có những cấp ủy và Công an hoang mang đến nỗi coi chung quanh mình đầy Việt gian, sinh ra bắt bớ tùm lum, gây nhiều thiệt hại cho hàng ngũ Đảng và hàng ngũ kháng chiến. Chính ở huyện Vũng Tàu, tỉnh Bà Rịa đã bắt lầm một số đồng chí và có mấy đồng chí tự vận nhưng cứu thoát, chỉ chết có một công chí. Ngoài ra còn một đồng chí tổ chức vượt trại bị bắn chết. Đây thiệt là một thảm trạng do tinh thần hoang mang. Và chủ quan của đồng chí Công an và huyện ủy Vũng Tàu gây nên"⁴⁰

Trên chiến trường Biên Hòa, sai lầm của phòng trình sát Ty Công an Biên Hòa được phát hiện và ngăn chặn, nội bộ được củng cố. Đầu tháng 9-1949, sau khi củng cố hồ sơ, Ty quyết định bắt Nguyễn Vinh Tiên, linh mục xứ Long Điền đưa ra chiến khu xử lý để ngăn chặn hoạt động của bọn phản động lợi dụng đạo Thiên chúa.

Song song với việc lập hồ sơ, đưa Nguyễn Vinh Tiên ra xét xử công khai trước tòa. Công an Biên Hòa còn giúp cho tổ chức : "Công giáo kháng chiến" tỉnh Biên Hòa ra lời hiệu triệu, vạch trần bộ mặt phản động của bọn khoác áo linh mục, hoạt động chống phá cách mạng của "Đảng công giáo xã hội", kêu gọi giáo dân ba vùng đoàn kết, ủng hộ kháng chiến.

Phát huy thắng lợi, tháng 12-1949, Ty công an Biên Hòa phá tiếp tổ chức phản động của bọn Đại Việt, cầu kết với bọn Việt Nam quốc dân đảng, chui vào huyện bộ đảng Dân chủ Long Thành chống phá cách mạng. Các en Hoàng Việt Hà (tức Võ Văn Truyện), Vũ Hồng Sơn (tức Trần Văn Ổ) Hoàng Bích Việt (tức Nguyễn Lục Yểm), Mười Bí, Lê Phùng Xuân, Nguyễn Hữu Thành, Nguyễn Văn Xê, Nguyễn Văn Chương, Chung Văn Tốt, Phạm Văn Xính... bị bắt giữ⁴¹

Nguyễn Vinh Tiên - Linh mục phản động và tổ chức Đại Việt hoạt động trong Huyện bộ đảng Dân chủ Long Thành bị bắt giữ, đảng Công giáo xã hội và đảng Đại Việt bị vạch mặt khắp nơi, quần chúng giáo dân, đặc biệt là các tầng lớp nhân sỹ, trí thức ở 3 vùng hiểu rõ chính sách đoàn kết kháng chiến do Đảng khởi xướng và lãnh đạo. Tỉnh ủy đảng Dân chủ Biên Hòa nhận rõ dã tâm của giặc cũng như thực trạng nội bộ của mình⁴². Cán bộ chiến sỹ Công An Biên

⁴⁰ Báo cáo tổng kết tháng 3-1953 của tiểu Ban Đảng - Đoàn Công an, xứ Đảng bộ Nam bộ. Tài liệu Ban tổng kết Lịch sử C.A.N.D Bộ nội vụ (lưu trữ tổ NC.TK.LS - CAND Đồng Nai).

⁴¹ Báo cáo số 759/CAB ngày 10-12-1949 Ty Công an Biên Hòa - hồ sơ khai thác PA 27 Công an tỉnh (lưu trữ tổ NC TK.LS CAND)

⁴² Hoàng Việt Hà, Vũ Hồng Sơn, Hoàng Bích Việt là những công chức cũ của Pháp. Do có tham gia hoạt động giành chính quyền năm 1945 tại Long Thành, cả ba được bố trí vào những chức vụ quan trọng của huyện. Năm

Hòa đã góp phần làm trong sáng đội ngũ trí thức của Đảng, phá tan âm mưu phòng nhì Pháp chia rẽ Đảng ta với các đảng anh em khác, đồng thời làm chuyển biến các phe nhóm chống phá cách mạng.

Lễ kỷ niệm ngày thành lập ngành của cán bộ, chiến sỹ Ty Công An Bà Rịa

Năm 1949 đánh dấu sự kết thúc những sự kiện đấu tranh gay go, phức tạp Công An Biên Hòa Bà Rịa từng bước khắc phục khó khăn, vững vàng bước sang một năm mới đầy thử thách

Năm 1950, địch tăng cường khủng bố và kiểm soát gắt gao. Hệ thống tháp canh của địch dựng lên dày đặc trên khắp các trục lộ giao thông và lấn sâu vào vùng độc lập du kích của ta.

Trên chiến trường Biên Hòa, ngoài hệ thống đồn, chốt cố nơi, từ nội ô ra các quốc lộ 1, 15 và các lộ 16, 24 đặc biệt là từ Tân Ba, Cây Đào lên phía Nam chiến khu Đ, địch dựng thêm hàng loạt các đồn chốt lớn nhỏ, tạo thành một hệ thống liên hoàn ngăn cách giữa nội ô vào chiến khu. Chiến trường bị chia cắt ra thành từng ô nhỏ. Giao thông liên lạc gặp khó khăn, lãnh đạo chỉ đạo phong trào ở các quận, huyện gặp nhiều trở ngại. Đối tượng đấu tranh của Ty Công an Biên Hòa tập trung vào bọn tình báo, gián điệp các phe nhóm, đảng phái phản động, bọn tề, nguỵ ác ôn và tổ chức U.M.D.C tại chốt Long Điền.

giữ chức vụ, cả ba bê trễ công tác và hoạt động mưu cầu lợi ích cá nhân. Năm 1947, họ bị loại khỏi hàng ngũ kháng chiến. Hãn học với cách mạng, cả ba tham gia đảng Đại Việt và được bố trí chui vào Huyện bộ Đảng Dân chủ Long Thành phát triển lực lượng để chống phá cách mạng.

Ngày 28-1-1950, việc Lữ Mạnh, đội viên đội thiếu niên Xung phong cảm tử bị giặc Pháp sát hại tại trường bắn Virgile sau bốn năm giam giữ, càng bộc lộ bộ mặt gian ác, giả nhân giả nghĩa của thực dân Pháp đối với nhân dân ta

Tháng 5 - 1950, mưu trí và kiên quyết, Công an Biên Hòa đã khôn khéo khám phá, bóc gỡ toàn bộ mạng lưới nội gián do bọn phòng nhì, khu Biên Hòa (Deucieme Bureau Secteur Biên Hòa) cài cấy vào nội bộ phòng Trinh sát phá tan kế hoạch chui sâu, leo cao của địch.

Những tháng đầu năm 1950, hoạt động của địch xung quanh căn cứ Ty Công an Biên Hòa, đóng tại Tân Uyên ngày càng ác liệt. Địch thường tổ chức pháo kích xung quanh địa chỉ đóng quân và tăng cường hoạt động thám báo, biệt kích

Thời gian này, nội bộ phòng Trinh sát mất đoàn kết. Cán bộ, nhân viên nghi ngờ lẫn nhau. Tổ chức, kỷ luật lỏng lẻo, sinh hoạt đơn vị rời rạc mà nguyên nhân và xuất phát điểm đều từ ba nữ nhân viên trong tổ hậu cần, y tế của phòng do thị X (vợ bé đồng chí Chín Thuận, trưởng phòng) làm tổ trưởng gây ra. Kết hợp với việc theo dõi, quản lý cán bộ, lãnh đạo Ty nhận thấy việc tuyển lựa 3 nữ nhân viên trên không tuân theo nguyên tắc của ngành. Thị X có quá khứ phức tạp. Đồng chí Thuận, trưởng phòng Trinh sát khước từ báo cáo sự thật và không giải thích nổi trước ban lãnh đạo Ty quá trình gặp lại và tuyển dụng người vợ bé của mình vào làm nhân viên của phòng sau nhiều năm mất tích.

Để làm rõ sự thật về thị X cùng hai nữ nhân viên Bông. và Thuận được phòng Trinh sát tuyển dụng qua môi giới của thị X, lãnh đạo Ty Công an Biên Hòa quyết định thử thách bằng việc giao cho tổ Y tế, hậu cần vào vùng địch (Sài Gòn) mua đồ về phục vụ kháng chiến để tương kế, tựu kế phá án.

Cả ba tên nhiều lần vào thành trốn lọt và mua về cho đơn vị nhỏ máy móc, dụng cụ thiết yếu quan trọng bị địch cầm mang ra khỏi vùng chúng kiểm soát. Chân tướng, các tên X. Bông, Thuận lộ rõ. Mùa thu năm 1950, Ty phục kích bắt quả tang cả ba tên đánh cắp tài liệu của ta mang ra cho địch..⁴³

Trước Ban lãnh đạo Ty, các tên X, Bông, Thuận thú nhận đầy đủ tội lỗi hoạt động gián điệp cho phòng nhì Pháp, vụ án được khám phá, Ty Công an Biên Hòa có thêm bài học kinh nghiệm về bảo vệ nội bộ, bảo vệ cán bộ, chống địch cài cấy nội gián, lũng đoạn nội bộ kháng chiến. Ngày càng thất bại và bị động trên chiến trường Bắc bộ, thực dân Pháp quay ra đánh phá quyết liệt các vùng Nam bộ nhằm phá hoại kinh tế, phá hoại cơ sở quần chúng, củng cố thế đứng để mộ thêm ngụy quân, củng cố ngụy quyền, tranh thủ viện trợ Mỹ.

Trên chiến trường Bà Rịa, những tháng đầu năm 1950, địch tập trung xây dựng tiểu đoàn 65 ngụy binh (BVN). Kết hợp giữa lính Cao Đài phản động với bọn biệt kích (Commandos), địch đóng thêm nhiều tua trên lộ 2, tăng cường hành quân càn quét dọc lộ 15 mà trọng điểm là vùng căn cứ Phú Mỹ hòng chống phá phong trào kháng chiến của quân và dân trong tỉnh

Trước sức ép của giặc, Tỉnh ủy Bà Rịa chủ trương đẩy mạnh cộng tác diệt tề, trừ gian, tấn công vùng sau lưng địch, buộc buộc địch phải quay về đối phó nhằm giữ vững địa bàn, mở rộng vùng du kích.

Chấp hành nghị quyết của Tỉnh ủy, Công an Bà Rịa phát động đợt thi đua diệt tề, trừ gian ở khắp các quận, huyện. Các đồng chí Tăng Văn Khánh, ủy trưởng khu vực 1 Hoàng Du - đội trưởng đội Công an Xung phong Công an tỉnh, Trần Văn Ngà, Nguyễn Văn Giáp, đội viên

⁴³ Bản rút nghiệm vụ nội gián tại phòng Trinh sát Ty Công an Biên Hòa, tài liệu Nha Công an Trung ương, hồ sơ lưu trữ tại tổ tổng kết nghiên cứu Lịch sử C.A.N.D. Đồng Nai.

đội Công an Xung Phong thị xã Bà Rịa v.v... đã đánh mạnh vào bọn tề, điệp ác ôn gây cho chúng nhiều thiệt hại, hoang mang lo sợ.

Chi bộ Công An Bà Rịa làm lễ kỷ niệm ngày thành lập Đảng

Thi đua với các khu vực, các huyện, bán đội Công an Xung phong Công an huyện Đất Đỏ quyết định tấn công vào trụ sở hội tề (nhà việc) Đất Đỏ để diệt tên cai tổng Tòng, một tên tay sai khét tiếng gian ác vùng Đất Đỏ, nhằm khích lệ tinh thần kháng chiến của nhân dân trong vùng địch hậu.

Kế hoạch được chuẩn bị và được tập dượt kỹ. Toàn bán đội được bố trí tại vòng ngoài dưới sự chỉ huy của anh Mai Văn Láng để yểm trợ cho đội viên Võ Thị Sáu đột nhập, ném lựu đạn vào trụ sở hội tề của giặc.

Sáng một ngày tháng 5 - 1950, len lỏi giữa những người đi chợ đội viên Võ Thị Sáu đã bất ngờ ném lựu đạn vào đồn giặc làm cho tên cai tổng Tòng bị thương.

Phát hiện ra chị, địch ồ ạt đuổi theo, bán đội Công an Xung phong yểm trợ vòng ngoài nổ súng giải vây. Lính giặc trong đồn Đất Đỏ được báo động. Từ trên chòi canh, khẩu trung liên của giặc điên cuồng xả đạn vào đội hình, chặn đường rút lui của ta.

Chờ cho giặc đến gần, Võ Thị Sáu ném tiếp quả thứ 2, lựu đạn không nổ, chị bị giặc bắt nhưng bán đội Công an Xung phong đã rút lui an toàn.

Bắt được chị, giặc tức tốc giải về Bà Rịa rồi đưa xuống nhà lao Chí Hòa và đày ra Côn Đảo. Ở đâu chị cũng bị tra tấn hết sức dã man, giặc thi nhau trút đòn thù lên người chị. Song Võ Thị Sáu, người con ưu tú của vùng Đất Đỏ, người đội viên đội Công an Xung phong của lực lượng Công an Bà Rịa vẫn giữ trọn khí tiết. Kiên trung, bất khuất, chị luôn đi đầu trong các cuộc đấu tranh chống lại có độ nhà tù hà khắc của thực dân Pháp.

Sinh năm 1933 tại Phước Lợi, Võ Thị Sáu sớm giác ngộ cách mạng, chị được kết nạp